

HENRYK SAMSONOWICZ

HISTORIA POLSKI do roku 1795

Wydanie czwarte poprawione



WARSZAWA 1985
WYDAWNICTWA SZKOLNE I PEDAGOGICZNE

SPIS TREŚCI

Początki Polski

Krajobraz naturalny ziem polskich	7
Ziemie polskie w czasach najdawniejszych ..	8
Najstarsze osadnictwo słowiańskie	11
Organizacja terytorialna	12
Podstawy państw słowiańskich	13
Najdawniejsze organizacje państwowe na ziemiach polskich	15
Organizacja państwa Mieszka I	16
Stosunki polityczne w Europie Wschodniej X w.	18
Chrzest Polski	18
Polityka Mieszka I	19
Początki panowania Bolesława Chrobrego ..	21
Zjazd gnieźnieński	21
Państwo polskie na początku XI w.	22
Wojny Bolesława Chrobrego	23
Kryzys monarchii piastowskiej	25
Upadek i odbudowa państwa Piastów	26

Zmiany w charakterze ustroju państwa

Państwo polskie w czasach prawa książęcego	28
Monarchia Bolesława Szczodrego	28
Walka o władzę i jedność państwa	29
Wojna z Niemcami w 1109 r.	31
Podbój Pomorza	31
Ekspansja Polski a nowa organizacja kościelna	32
Oslabienie Polski w latach trzydziestych XII w.	33
Geneza rozbicia dzielnicowego	33
Testament Bolesława Krzywoustego	35
Wygnanie Władysława II	35
Organizacja monarchii wczesnopiastowskiej	37
Przemiany gospodarcze i społeczne w XI—XII w.	39
Rozwój kultury polskiej	42

Rozbicie dzielnicowe

Pogłębianie się rozbicia dzielnicowego	46
Walki o tron krakowski na przełomie XII i XIII w.	48

Najaza Mongołów	49
Problem krzyżacki	50
Rozwój gospodarczy ziem polskich	52
Kolonizacja wiejska	53
Lokacje miast. Mieszczaństwo	55
Znaczenie i rozwój organizacji kościelnej ...	58
Początki kształtowania się stanów. Stan rycerski	61
Przesłanki zjednoczenia państwa polskiego ..	63
Próby zjednoczenia Polski w drugiej połowie XIII w.	64
Odnowienie Królestwa Polskiego	65
Walka Władysława Łokietka o jedność państwa	67
Rozwój kultury polskiej	68

Zjednoczone Królestwo Polskie

Wojny Łokietka w końcowej fazie jego panowania	75
Sytuacja Polski w połowie XIV w.	76
Działalność dyplomatyczna Kazimierza Wielkiego. Walka o Śląsk i Pomorze	78
Opanowanie Rusi	80
Rewindykacje terytorialne na zachodzie i północy	81
Terytorialne i gospodarcze podstawy państwa polskiego	81
Polityka gospodarcza i skarbowa	82
Reformy administracyjne i sądowe	84
Ustawodawstwo Kazimierza Wielkiego	84
Wojsko. Walka o umocnienie władzy centralnej	85
Akademia Krakowska. Pojęcie Korony Królestwa Polskiego. Rozwój kultury	86
Rządy węgierskie i przywilej koszycki	88
Walka o tron po śmierci Ludwika Węgierskiego	89

Unia polsko-litewska

Kształtowanie się państwa litewskiego	90
Przyczyny unii polsko-litewskiej	91
Bezpośrednie następstwa unii	92

Walka z Zakonem i bitwa pod Grunwaldem	93
Unia horodelska	95
Podstawy gospodarcze państw jagiellońskich	96
Rozwój przywilejów szlacheckich	98
Polityka wewnętrzna państwa polskiego i problem husycki w pierwszej połowie XV w.	100
Zwycięstwo oligarchii. Rozpad unii i jej ponowienie	101
Stosunki polsko-krzyżackie po Grunwaldzie	102
Wojna trzynastoletnia i odzyskanie Pomorza	104
Przemiany społeczne w pierwszej połowie XV w.	106
Miejsce Polski w Europie w XV w.	108
Kultura polska XV w.	109

Kształtowanie się Rzeczypospolitej szlacheckiej

Stosunki gospodarcze Polski na przełomie XV i XVI w.	115
Rozwój folwarku pańszczyźnianego	115
Rozwój miast	117
Stosunki gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej	118
Handel, produkcja i pieniądz	119
Stosunki społeczne w miastach	120
Kierunki polityki polskiej w drugiej połowie XV w. i na początku XVI w.	121
Rozwój politycznych i gospodarczych przywilejów szlacheckich. Walka z magnaterią	123
Król, szlachta, magnateria w walce o władzę w pierwszej połowie XVI w.	126
Ruch egzekucyjny	128
Litwa i jej stosunek do Polski	130
Wojny z państwem moskiewskim i Tatarami	131
Polska a Prusy	133
Inflanty i polityka bałtycka	135
Polityka dynastyczna Jagiellonów	137
Wojny o Mołdawię, stosunki z Turcją i Habsburgami	138
Śląsk, Pomorze i Mazowsze	141

Wielonarodowościowe państwo szlacheckie

Unia lubelska	144
Obszar i ludność Rzeczypospolitej	144
Król, senat, izba poselska	147
Wojsko	148
Skarbowość	149
Sądownictwo	150
Kościół	151
Naród szlachecki	152
Odrodzenie w Polsce	153
Oświata i nauka	157
Przyczyny i kierunki reformacji	159
Kontrreformacja w Polsce	161

Ekspansja Rzeczypospolitej szlacheckiej

Pierwsza wolna elekcja	164
Elekcja Batorego i wojna gdańska	166
Wojna Batorego z Rosją	167
Wzrost znaczenia magnaterii	167
Początki rządów Zygmunta III. Geneza konfliktów ze Szwecją i Rosją	169
Sprawy moldawskie	171
Problem Ukrainy	172
Wojny ze Szwecją	173
Ekspansja na ziemie rosyjskie	176
Stosunki z Turcją. Powstanie kozackie	177
Wojna domowa i rozwój kontrreformacji	179
Stosunki gospodarcze w pierwszej połowie XVII w.	180
Rozwój sarmatyzmu i kultura baroku	186

Kryzys Rzeczypospolitej w XVII i XVIII w.

Stosunki wewnętrzne i międzynarodowe Polski w połowie XVII w.	190
Wojny ukraińskie i wojna z Rosją	191
Najazd szwedzki	194
Kryzys w polityce wewnętrznej	198
Upadek gospodarczy po wojnach połowy XVII w.	200
Wojny z Turcją. Walki stronnictw i upadek znaczenia międzynarodowego Polski	201
Wzrost znaczenia oligarchii magnackiej. Upadek gospodarczy	207
Kultura schyłku XVII w.	209
Elekcja Augusta II	210
Ruchy chłopskie	211
Wojna domowa na Litwie. Sprawa Prus	212
Wojna północna	213
Reformy sejmu „niemego”	216

Polska w czasach saskich

Rolnictwo i handel w dobie saskiej	218
Manufaktury magnackie	220
Miasta w czasach saskich	221
Obozy polityczne	223
Podwójna elekcja 1733 r.	226
Stosunki polityczne za panowania Augusta III	227
Sytuacja międzynarodowa Polski	229
Reformy sejmu konwokacyjnego i elekcja Stanisława Augusta	230
Kultura czasów saskich	231

Starania o naprawę państwa

Reformy pierwszych lat panowania Stanisława Augusta	237
---	-----

Interwencja rosyjska	238
Konfederacja barska i ruchy chłopskie.....	239
Pierwszy rozbiór Polski.....	241
Sejm 1773 r. i jego reformy	243
Polityka stronnictwa królewskiego i układ sił w Polsce przed Sejmem Wielkim	244
Początki przebudowy wsi polskiej	245
Rozwój miast	247
Rozwój manufaktur.....	250
Władza wykonawcza w okresie rządów Rady Nieustającej	250
Reforma oświatowa	252
Ideologia oświeceniowa	253
Kultura okresu Oświecenia	254
Walka o niepodległość. Upadek Rzeczypospolitej szlacheckiej	
Stosunki międzynarodowe w dobie Sejmu Wielkiego	260
Obozy polityczne i początki działalności sej- mu	260

Rozwój nurtu radykalnego. Reformy sejmu	262
Konstytucja 3 maja	263
Polska w roku działania konstytucji. Konfe- deracja targowicka	264
Wojna polsko-rosyjska 1792 r.....	265
Drugi rozbiór Polski	266
Przygotowania powstańcze	267
Wybuch Powstania Kościuszkowskiego	267
Polityka władz powstańczych	268
Wojna z Prusami i walki pod Warszawą ...	270
Upadek powstania	271
Trzeci rozbiór Polski	272
Wskazówki bibliograficzne	273
Zestawienie najważniejszych dat	279
Państwo polskie w liczbach	284
Indeks osób	285
Indeks nazw geograficznych i etnicznych ...	295
Indeks rzeczowy	305
Tablice genealogiczne	318